

3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури / В. І. Карабан. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 576 с.

4. Шевченко В. В. Англо-український тлумачний словник редакційно-видавничої комп'ютерної термінології / В. В. Шевченко. – К. : Либідь, 2006. – 320 с.

ПРО ОДИН ІЗ ПІДХОДІВ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Світлана Чиж

к.пед.н., доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет (Україна)

Отримання дітьми з особливими потребами якісної загальної та професійної освіти є однією з основних і невід'ємних умов їх успішної соціалізації, допомагає забезпечити повноцінну участь у житті суспільства. Означеному сприяє застосування дистанційних технологій, зокрема при вивченні англійської мови.

Залученню дітей з особливими потребами до навчання в інклюзивних навчальних закладах, їх реабілітації та повноцінній соціалізації, інтеграції в суспільство присвячено дослідження В. Бондаря, А. Колупаєвої, Т. Євтухової, В. Ляшенко, І. Іванової, О. Столяренко, А. Шевчук, О. Савченко та ін. Проблеми використання дистанційного навчання у підготовці людей з особливими потребами вивчали С. Андрійчук, І. Делик, К. Ощепкова, Е. Полат, В. Рібаков, Д. Шевченко та ін.

Відтак, проблемі інклюзивної освіти та застосуванню новітніх технологій присвячено значну кількість праць, проте невирішеними залишаються питання їх практичного використання при вивченні певних навчальних предметів, зокрема англійської мови.

Метою роботи є визначення сутності інклюзивної освіти та ролі дистанційних технологій у процесі вивчення англійської мови дітьми з особливими потребами.

У наш час терміни «інвалідність», «аномальність», «дефективність», «вади розвитку», «обмежені можливості здоров'я» поступаються новому – «діти з особливими освітніми потребами», що однаковою мірою стосується як інвалідності у важкій формі, так і середніх за ступенем порушень. У Саламанкській декларації,

опублікованій у 1994 р., подано визначення поняття «особливі потреби», що стосується всіх дітей і молодих людей, чиї потреби залежать від різної фізичної чи розумової недостатності або труднощів, пов'язаних з навчанням. У цьому міжнародному документі наголошується, що «основним принципом інклюзивного навчання є те, що всі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це можливо, незважаючи на жодні труднощі чи відмінності між ними. Інклюзивні школи повинні визнавати і враховувати різні потреби своїх учнів шляхом приведення у відповідність методів та темпу навчання, а також забезпечувати якісну освіту для всіх, розробляючи відповідні навчальні плани, організаційні заходи, стратегії викладання» [6, с. 9].

Забезпечення навчально-виховного процесу для українських учнів з особливими освітніми потребами унормовується низкою законів і підзаконних актів, зокрема Законами України «Про освіту» (1991, 1996 рр.), «Про загальну середню освіту» (1999 р.), «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (1991 р.), «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (2000 р.), «Про охорону дитинства» (2001 р.), «Про соціальні послуги» (2003 р.), «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (2006 р.), «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» (2014 р.) та іншими [1].

Під інклюзивним навчанням розуміють процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей [4, с. 5].

Метою інклюзивної освіти є розробка та реалізація механізму включення дітей з особливими потребами в загальноосвітній навчальний заклад, рання інтеграція таких дітей у соціальне середовище з урахуванням їхніх типологічних та індивідуальних особливостей [3, с. 28-29].

Для моделі інклюзивної світи одним з важливих компонентів є організація саме дистанційної освіти. У положенні Про дистанційне навчання, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 21.01.2004 року, зазначено: «Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників

навчання у спеціалізованому середовищі, яке створено на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [5].

Для встановлення дистанційного навчання необхідно мультимедійне обладнання (комп'ютер, принтер сканер, веб-камера та ін.), за допомогою якого буде підтримуватись зв'язок дитини з інклюзивною школою. Під час навчального процесу відбувається як спілкування між викладачем та дитиною (батьками дитини) у режимі онлайн, так і виконання учнем завдань, що надсилаються йому за допомогою електронного засобу. Для організації дистанційного вивчення англійської мови учням доцільно пропонувати сайти, зокрема: <http://www.study.ru/>.

Дистанційне навчання дітей з обмеженими можливостями може бути реалізовано різними формами, зокрема:

- очні заняття із застосуванням дистанційних технологій (використання електронного контенту для організації освітнього процесу та контрольних заходів);
- індивідуальні дистанційні заняття взаємодії (в тому числі, онлайн уроки);
- групові дистанційні заняття (включаючи, проектну роботу, вебінари);
- заняття з дистанційним включенням такої дитини в діяльність класу (із застосуванням технологій телемовлення та Інтернет);
- самостійне заняття з тьюторським супроводом (на основі розміщеного на спеціалізованих ресурсах електронного освітнього контенту і засобів зв'язку: телефонний номер, електронну пошту, номер ICQ, номер SKYPE або інший, на основі якого може здійснюватися віддалена взаємодія).

Використання комп'ютерних телекомунікацій в якості технологічної основи дистанційного навчання особливо очевидно, якщо з'являється можливість використання відеоконференцій. Адже при мовній освіті, надзвичайно важливими є фактори «присутності», спілкування, створення мовного середовища. Здатність спілкуватися іншою мовою дозволяє розширити коло спілкування, адже перед дітьми зі знанням іноземної мови відкриваються нові перспективи, що сприяє їх соціалізації, підвищенню загального інтелектуального рівня та інтеграції в інформаційний простір.

Зауважимо, що дистанційні технології певною мірою дозволяють вирішити основну проблему дітей з особливими потребами, яка полягає в нестачі спілкування з іншими людьми, зокрема з однолітками. Незважаючи на фізичну віддаленість суб'єктів навчання один від одного, існує реальна можливість взаємного спілкування дітей в рамках тематичних спільних занять як по вертикалі (педагог – учень), так і по горизонталі (між учнями), зокрема в режимі електронної пошти, конференцій, чату, віртуальних семінарів та ін.).

Труднощі, які відчувають діти з обмеженими можливостями в процесі навчання, можуть бути обумовлені як недоліками уваги, емоційно-вольової регуляції, самоконтролю, низьким рівнем навчальної мотивації та пізнавальної пасивності, так і недорозвиненням окремих психічних процесів – сприйняття, пам'яті, мислення, вадами мови, порушеннями моторики у вигляді недостатньої координації рухів, низькою працездатністю, обмеженим запасом знань і уявлень про навколишній світ, несформованістю операційних компонентів навчально-пізнавальної діяльності.

Прикладом впровадження інклюзивної освіти в навчання іноземної мови в сучасних школах є навчання дітей з вадами слуху. Слід зауважити, що глухі і слабочуючі діти не є однорідною групою, адже мають різну здатність до розвитку усного мовлення, яка залежить від ступеня залишкового слуху, мовної компетентності та інтелекту, підтримки родини та однолітків. Кожен із зазначених факторів відіграє взаємопов'язану роль у загальному розвитку навичок усного мовлення.

Мовленнєва діяльність, на думку І. Зимньої – «...активний, цілеспрямований, опосередкований мовою та обумовлений ситуацією спілкування процес передачі або прийому повідомлення, процес продукції та реценції» [2]. Якщо мовлення є результатом приймання та продукування сигналів сенсорної системи, то рівень розвитку рухового, зорового, слухового і інших аналізаторів, а також готовність апарату мовлення до говоріння відіграватимуть важливу роль у процесі розвитку мовленнєвої діяльності дитини.

Беручи до уваги, що основну інформацію учні отримують через зоровий канал і зорова пам'ять у дітей з вадами слуху розвинена краще, вчителю англійської мови доцільно спиратись на фонетичну, лексичну і граматичну наочність при ознайомленні з новим матеріалом і під час вдосконалення мовних навичок та вмінь. При цьому учні повинні бачити артикуляцію того, хто говорить. При навчанні аудіювання необхідно використовувати автентичні аудіоматеріали, але найкраще спиратися на адаптивну мову вчителя, адже в цьому випадку можливе регулювання темпу і гучності мови, спрощення, повторення. У навчанні говорінню можливо домогтися побудови монологічного висловлювання, однак обсяг може бути зменшений у порівнянні зі звичайними класами.

Що стосується таких видів мовленнєвої діяльності як читання і письмо, то в цьому випадку їх можна задовольнити в повному обсязі. Удосконалення техніки читання можливе лише на основі транскрипції. У навчанні фонетиці слід домагатися

розуміння такими учнями особливостей вимови специфічних англійських звуків, дотримання довготи і стислості голосних.

Головним завданням вчителя англійської мови на етапі тренування активної лексики і граматики у дітей з вадами слуху є вироблення мовних навичок. Якщо в учнів виробиться алгоритм дій, це поліпшить швидкість розуміння і вирішення комунікативних навчальних завдань.

Голос дитини, що погано чує, зазвичай глухий, інтонація малорозвинена і невиразна. Недостатність своєї вимови вони намагаються доповнювати жестикуляцією. У такої дитини мовне недорозвинення обумовлено неповноцінним слухом, що веде до зміни ходу загального розвитку (порушення слуху – загальне порушення пізнавальної діяльності – недорозвинення мови). Означене ускладнює соціальну взаємодію дітей з вадами слуху. Бідність мовного запасу, спотворений характер мовлення дитини, що формується в умовах порушеного слухового сприйняття, накладають відбиток на хід розвитку пізнавальної діяльності.

Зміст навчання іноземних мов повинен включати в себе реалії соціокультурної, політичної, економічної та інших складових життя народу – носія мови. При організації дистанційного навчання доцільно підтримувати високу мотивацію слабчуючих цікавим змістом, формами і характером навчальної діяльності. Створення атмосфери психологічного комфорту сприяє відчуттю успіху, подоланню сором'язливості через свою недугу, бар'єру страху, що є необхідним для нормального людського спілкування.

Отже, основна ідея навчання за допомогою дистанційних технологій – врахування можливостей та інтересів кожного учня з особливими потребами, надання допомоги у виробленні індивідуальної освітньої траєкторії, орієнтованої на ефективне поєднання різних форм навчання. Застосування дистанційних технологій в умовах інклюзії сприяє забезпеченню культурного розвитку, соціалізації, розвитку творчих здібностей та навичок самостійної діяльності дітей з особливими потребами.

Перспективами подальших розвідок є специфіка використання інноваційних технологій та їх поєднання з традиційними методами при вивченні іноземної мови дітьми з особливими потребами.

Література:

1. Бобрицька В. І. Актуальні проблеми інклюзивної освіти / В. І. Бобрицька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2015. – № 5-6. – С. 7-11.

2. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М. : Просвещение, 1991. – 74 с.
3. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні. – К. : ФО-П Придатченко П.М., 2007. – 336 с.
4. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко, І. О. Білозерська та ін. ; за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К. : А. С. К., 2012. – 308 с.
5. Рибаків В. Дистанційне навчання дітей-інвалідів: потреба і можливості / В. Рибаків // Соціальне партнерство. – 2005. – №11(12). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.rehab.org.ua/ukrainian/psicho/ribakov>.
6. Саламанкская декларация и рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. – Саламанка, Испания. – 7-10 июня, 1994. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/images/0009/000984/098427rb.pdf>

ТЕАТРАЛЬНИЙ КОД ТВОРЧОСТІ Д. БЕНЬЯНА

Ольга Шикиринська

к.філол.наук

Ізмаїльський державний гуманітарний університет (Україна)

Феномен театральності в мистецтві і культурі посідав важливе місце в існуванні цивілізації з давніх часів. В античності він уособлювався в язичницьких містеріях, обрядових ходах, «Великих Діонісіях» і, власне, у формуванні драматургії як літературного жанру. За доби середньовіччя з'явилися християнські містерії, «покаянні ходи», церемонія «спалення суєт» (що і сьогодні представлена в європейській культурі традицією викидання старих речей перед Різдом) і, паралельно, виокремилися специфічні риси європейської народної сміхової культури. В епоху Відродження та бароко особливої популярності набули бали-маскаради та карнавали.

Карнавал, за визначенням знаного одеського культуролога Марка Найдорфа, це «вид всенародно-майданного свята, веселощі та сміх якого живиться глибоко архаїчним почуттям двоїстого («амбівалентного») сенсу всього, що складає життя»